

Savitaipaleen Pylköt perustivat sukuseuran

Yhteisöanama
11.7.1997

41 Pylkön suvun jäsentä kokoontui viime sunnuntaina Savitaipaleen Karhurinteeseen perustamaan sukuseuraa. Samalla päätettiin käynnistää heti suvun historia- ja perinnetietojen kerääminen ja tallentaminen.

Sukuseuran tarkoituksena on vaalia suvun perinteitä, edistää yhteenkuuluvuuden tunnetta suvun jäsenten keskuudessa ja kunnioittaa menneiden sukupolvien muistoa. Sukuseuran perustamisen tiimoilta Pylköt olivat koolla jo vuosi sitten Partakosken kylähistorian julkistamisen yhteydessä.

Ensimmäiseen sukuneuvostoon

valittiin *Hannele Hakonen* (henkilökohtainen varajäsen Esko Pylkkö Lappeenrannasta), *Kaija Laurikainen* (Anja Pylkkö), *Raimo Antero Nokelainen* (Pertti Huttunen), *Eva Pylkkö* (Anu Järvinen), *Markku Pylkkö* (Esko Pylkkö Kemijärveltä), *Osmo Pylkkö* Lemiltä (Pauli Pettinen), *Pentti Pylkkö* (Raija Honkatukia) ja *Tauno Pylkkö* (Mauri Pylkkö).

Sukuseuran perustavassa kokouksessa kuultiin suvun historiaa rehtori *Markku Tanin* ansiokkaan ja mukaansatempaavan puheen muodossa.

Markku Paakkinen

Karhurinteeseen kokoontui sukuseuraa perustamaan 41 eri ikäistä Pylkön suvun edustajaa.

Pylkön seppäsuku kokosi juhlanäyttelyn

Ahjon ja alasimen aarteet ovat moninaiset

1800-luvulta peräisin oleva nahkapalje hallitsee **Antti Pylkön** kokoamaa seppien työtä esittelevää näyttelyä. Palkeella on lietsottu ilmaa ahjoon vielä 1950-luvulla, ja vaikka nahka välillä kovettuikin, on palje taas kunnossa. Näyttely on ohjelmanumerona Pylkön sukukokouksessa sunnuntaina Savitaipaleen Olkkolan Hovissa.

– 1950-luvulle asti palje oli säännöllisesti käytössä kyläsepan pajassa, jossa ei sähköä ollut, vaan palkeen käyttö oli käsityötä, ker-

too Antti Pylkkö. Palje on oikea Kalevala-mallia, hän toteaa.

Seppä itse ei paljetta suinkaan aina pumpannut, vaan palkeenpajana oli erikseen. Ahjossa kun tehtiin hyvinkin vaativia kuumennuksia ja käsiteltiin suurikokoisiaakin esineitä. Antti Pylkkö esittelee kärrynpyöriä, joissa puupyörän ympärille viritetty vanne on hitsattu saumattomaksi ahjossa. Ahjohitsauksella jatkettiin myös sorkkaauran teriä, kun ne kuluivat nysyiksi kivisillä pelloilla.

Pylkönniemien taitajista monen pitäjän sepiksi

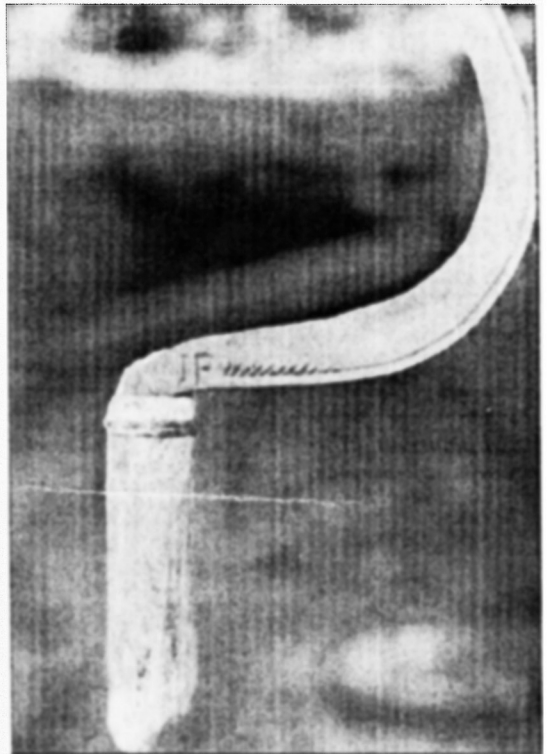
Yhtä vanha kuin ahjo on Pylkön kyläseppien historia. Sepän taidot ja työt kuuluivat 1800-luvulla maaseudun elämään yhtä kiinteästi kuin maanviljely, rakentaminen tai metsätyöt; työkaluja tarvittiin ja niitä piti myös korjata. Ratasalon Pylkönniemessäkin kaikissa viidessä talossa oli oma kotitarvepaja. Pian sivutoimisten seppien taidot havaittiin muuallakin Ratasalossa, ja kaksi Pylkön taloa erikoistui pajatoimintaan.

Pylkön seppien ahjoissa, alasiimilla ja taitavissa käsissä syntyivät tarvekalut isommasta pienempään. Hammastytävimpä ovat pronssivalukellot, vanhimmat jo 1800-luvulta. Kirkasäänisiä, erikoisia kelloja tarvittiin moneen: hevosajoneuvoihin, karjankelloiksi metsälaitumille, ruokakelloiksi. – Ei kuitenkaan aikakelloiksi, huomauttaa Antti Pylkkö, joka on vanhoja kelloja kirkastanut samalla kuin suvun historiaakin.

Antti Pylkön isoisä oli ”hovi-seppänä” Partakosken Ruhtinaanmajalla. Hänen kätensä töitä löytää sieltä yhä: kaupalta ylös mäelle noussevalla polulla on Pylkön tekemä raataportti, huvilan terassin rautakaiteet samoin kuin ovien isot koristeelliset sarnat ovat hänen työtään.

Pylkön seppien maine kiiri laajalle, savitaipalelaisten ohella ristiinalaiset ja taipalsaarelaiset oppivat tien Pylkönniemelle. Vuoden 1922 kotiteollisuusnäyttelystä Tampereelta Juho ja Joonas Pylkkö toivat ensimmäisen palkinnon metallityövälineiden sarjassa – sirpejä ja viikatteita todennäköisesti näyttelyesineet olivat olleet.

Pylkön sepät olivat tunnettuja siitä, että osasivat tehdä terävät viikatteet ja sirpit. Se vaati mm. karkaisua oikealla hetkellä, silloin kun metalli on juuri oikeassa lämpötilassa, mikä sepän oli pääteltä-

Joonas Pylkön signeeraus sirpin terässä kertoo, että kyseessä on aito ”pylkkö”.

va sen väristä. Väärennettyjä ”pylkköjä” ei markkinoille pääsyt, sillä sepät signeerasivat työssä nimikirjaimin ja tavaramerkilään – terän laitaan vedetyllä koristeuurmalla.

Kyläseppien aika on ohi

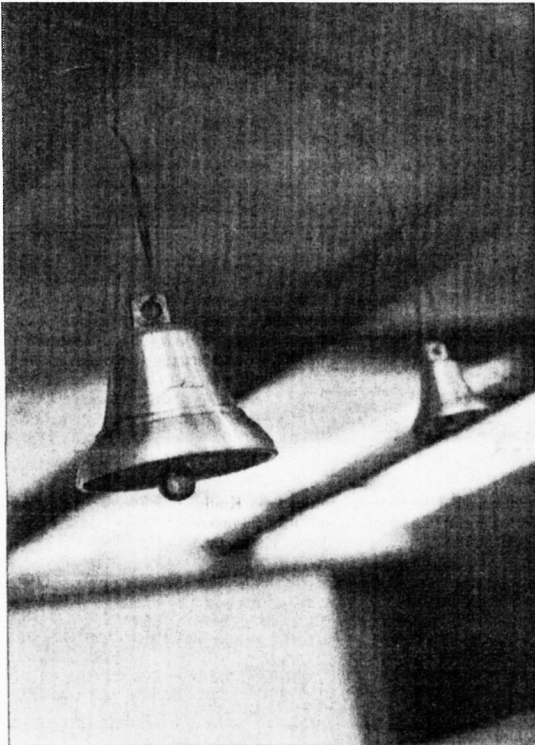
Pylkön seppien tekemät työkalut ovat levinneet laajalle, mutta näyttelyyn ei Antti Pylkkö ole niitä kovinkaan paljoa saanut. Mutta kuitenkin tarpeeksi, jotta selviää kuinka monipuolisista pajoista oli kyse: tukkisakseja, kuorimarautoja, kassaroitu, viikatteita, sirpejä, auranteriä sorkka-aurasta traktorin vetämään auraan. Uittojen alkaessa keväällä kävivät puoshaat kaupaksi, samoin niitä teroitettiin.

Sotien jälkeen kysytyjä olivat hevosenkengät, kun tehdastekoisia sai huonosti. Niitä Pylkön sepät tekivät sekä rautaisina että teräksisinä; teräskengät nousivat suosioon, kun ne kestivät huomattavasti paremmin. Näyttelyn erikoisuuksia on hevosen suokenkä – puunkappale, joka siihen kiinnitetyillä raudoilla laitettiin hevosen jalkaan. Suokenkä mahdollisesti märkien peltojen kynnon ilman pelkoa hevosen uppoamisesta.

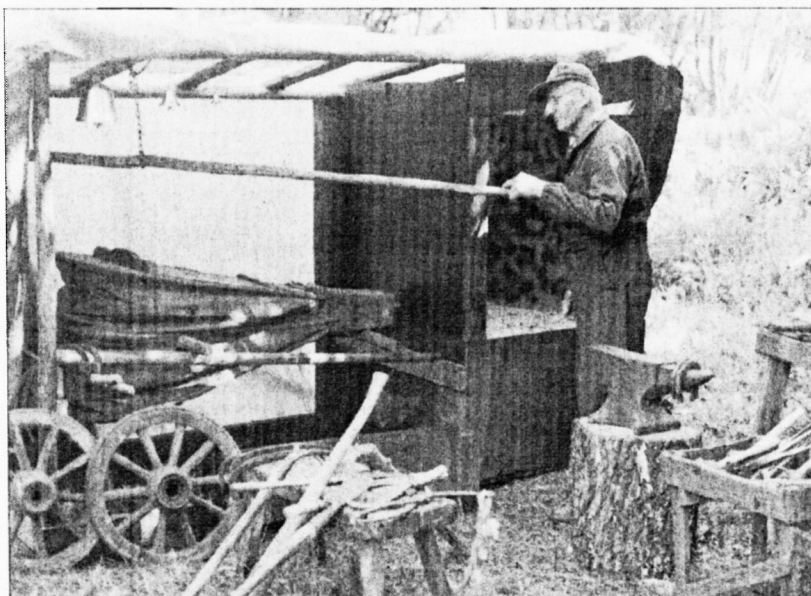
400 vuotta Pylkköjä, kolme vuotta sukuseuraa

Pylkön seppien toiminta Pylkönniemellä hiipui 1950-luvulla, kun Viljami Pylkkö siirsi pajansa Marttilan kylään. Sähkön myötä pajan toiminta muuttui nykyaikaiseksi, ja samalla myös työt muuttuivat, kun maatalouden työkalut muuttuivat. Nyt pajassa ei enää ole ammattimaista toimintaa, mutta kylläkin sähköllä toimivat vehkeet, jotka voimassa ja nopeudessa päihittävät vanhan ajan työtavat.

– Teollisesti tuotettu tavara on nykyään niin hyvälaatuista, että käsityöläisenä on sepän vaikea enää itseään elättää, Antti Pylkkö tuumaa.

Pronssivalukellot 1800-luvulta kertovat seppien monipuolisista taidoista.

Antti Pylkkö näyttää, kuinka vanha nahkapalje toimii. Palkeen, ahjon ja alasimen lisäksi näyttelyyn on koottu muitakin sepän työkaluja sekä Pylkköjen tekemiä tarvekaluja vuosikymmenten varsilta.

Pylkköjen pajanäyttely on sunnuntaina esillä Olkkolan Hovissa, jossa Pylkön suku kokoontuu. Ahjo ja työkalut ovat samalla muidenkin kiinnostuneiden nähtävänä.

Pylkön sukuseura on perustettu kolme vuotta sitten, ja siinä on nyt jäseniä puolisensataa. Koolle on nyt kutsuttu koko suku riippumatta siitä, kuuluvatko he sukuseuraan, seuran ensimmäiseen varsinaiseen kokoukseen.

Ratasalossa on Pylkköjä yhtäjaksoisesti asunut jo yli 400 vuotta, ja merkintöjä Pylköistä on monissa kylähistorioissa, mm. myllyn pidosta Partakoskella, tukinuitoista Kuolimolla ja Saimaalla. Parhaiten Pylköt ovat kuitenkin tunnettuja sepäntaidoistaan.

KAJA LANKIA

Pylkön suku kirjasi muistoja talteen

*"Vaan kun päättäväisyydellä
yhteen hiileen puhaltaa – niin
sukupolvet nyt – ja ennen –
kohtaa – kättä puristaa."*

Näihin mietteisiin päättyy savitai-
palelaisen 84-vuotiaan **Alisa
Kemppisen** runo, johon hän on kir-
jannut mietteitään Pylkkö-suvun
sukutapaamisesta. Runollaan hän
osallistui sukuseuran järjestämään
kirjoituskilpailuun, jonka palkin-
not jaettiin sukujuhlissa Olkkolan
Hovissa.

Alisa Kemppinen palkittiin ru-
nojen, sananparsien ja mieltelmien
sarjassa ensimmäisellä palkinnol-
la. Todellisuuspohjaisten tarinoi-
den ja historiallisia tapahtumia
dokumentoivien kirjoitusten sar-
jassa raati valitsi voittajaksi Tauno
Pylkön muistelmaan parrulautan
hinauksesta Kuolimolla. Toiseksi
sijoittui Martti Pylkkö kirjoituk-
sellaan "Pappia kyydissä" ja kol-
manneksi Pirkko Pylkkö, joka oli
kertonut "Vanhan esineen tarinan".

Tauno Pylkköä ei viime sun-
nuntaina pidetyssä sukujuhlissa
saatu ensimmäisellä palkinnolla
muistaa, sillä hän menehtyi suku-
kokousta edeltäneenä päivänä lä-
hes 89-vuoden ikäisenä.

Arviointiraatiin kuuluivat suku-
neuvoston puheenjohtaja **Markku
Pylkkö**, varapuheenjohtaja **Han-
nele Hakuli**, **Teea Pylkkö** ja Yh-
teissanomien päätoimittaja **Mark-
ku Paakkinen**. Parhaiten menes-

Johanna Vasara

tyneet palkittiin lahjakortein tai
Yhteissanomien vuosikerralla.

Markku Pylkkö jatkaa puheenjohtajana

Pylkön suku kokoontui Olkkolan
Hoviin kolmanteen varsinaiseen
sukukokoukseensa. Kokous
päätti, että sukuneuvoston puheen-
johtajana jatkaa Markku Pylkkö.
Varapuheenjohtajaksi valittiin
Hannele Hakonen, sihteeriksi
Anja Pekkola, rahastonhoitajaksi
Erkki Pylkkö, sukuluettelon pitä-
jäksi **Seija Pylkkö** sekä arkiston-
hoitajaksi ja esinekokoelmien hoi-
tajaksi **Osmo Pylkkö**. Sukuneuvos-
toon kuuluvat myös Aliisa Kemp-
pinen, **Antti Pylkkö** ja **Anja Pek-
kola**.

Lisäksi sukuneuvosto nimesi
Web-masteriksi **Heikki Pylkön**
Oulusta ja **Heikki Särkän** sukutut-
kimusvastaavaksi, "-konsultiksi".
Sukuseuran WWW-sivujen suun-
nittelukilpailun voitti **Seija Pylk-
kö**. (JV)

**Aliisa Kemppinen (vas.),
Pirkko Pylkkö ja Martti Pylkkö**
palkittiin Pylkön sukuseuran
järjestämässä kirjoitus-
kilpailussa.